

Sygn. akt III CNP 12/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa A. T.

przeciwko M. T.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 stycznia 2021 r.,

na skutek skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

1) odrzuca skargę,

**2) oddala wniosek pełnomocnika pozwanej z urzędu
o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej od Skarbu
Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację powódki A. T. od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 czerwca 2017 r., którym ustalono, że wypowiedzenie stawki czynszu najmu za bliżej określony lokal mieszkalny dokonane przez pozwaną M. T. pismem z dnia 30 maja 2014 r. jest zasadne i oddalono powództwo w pozostałym zakresie. W dniu 27 lutego 2020 r. powódka wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych od Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, uwzględniającym poglądy doktryny i orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, przyjmuje się jednolicie, że orzeczeniem niezgodnym z prawem - w rozumieniu art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c. - jest orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. IV CNP 18/09, niepubl.; z dnia 5 września 2008 r., sygn. I CNP 27/08, niepubl.; z dnia 20 stycznia 2011 r., sygn. I BP 4/10, niepubl.). Niezgodność z prawem powodująca powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa musi mieć więc charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Tę wykładnię wskazanej normy zawartej w przytoczonym przepisie podzielił Trybunał Konstytucyjny orzekając w wyroku z dnia 27 września 2012 roku, (Sk 4/11, OTK-A 2012/8/97, Dz.U.2012, poz.1104), że art. 424¹ § 1 k.p.c. rozumiany w ten sposób, że skarga

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje tylko wtedy, kiedy niezgodność ta jest oczywista, rażąca i przybiera postać kwalifikowaną, jest zgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W świetle przedstawionego stanowiska bezprawność judykacyjną, o której mowa w przywołanym 424¹ § 1 k.p.c., należy więc definiować w sposób autonomiczny, węższy od tradycyjnie rozumianej bezprawności w dziedzinie odpowiedzialności cywilnej, z uwzględnieniem specyfiki sądowego stosowania prawa, istoty władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 maja 2006 r., sygn. I CNP 14/06, niepubl.; z dnia 28 marca 2007 r., sygn. II CNP 124/06, niepubl.; z dnia 14 kwietnia 2008 r., sygn. II BP 62/07, niepubl.; z dnia 25 marca 2009 r., sygn. V CNP 93/08, niepubl., z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. IV CNP 116/08, niepubl.; z dnia 20 stycznia 2011 r., sygn. I BP 4/10, niepubl.).

Ze względu na nadzwyczajny charakter skargi oraz jej funkcję, musi ona odpowiadać wysokim wymaganiom formalnym; z tych przyczyn podlega ona przymusowi adwokacko-radcowskiemu. Wszystkie wymagania wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. (konstrukcyjne) powinny być przytoczone samodzielnie, niezależnie od innych, w związku z czym skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych i podlega odrzuceniu *a limine* na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. bez wzywania pełnomocnika strony od uzupełnienia lub poprawienia skargi. Rozpatrywana skarga nie spełnia wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 4 i 5 k.p.c. Uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy, polega na przedstawieniu wyodrębnionego wyводу przekonującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem wyroku niezgodnego z prawem (por.: postanowienie SN z dnia 31 stycznia 2006 r., sygn. akt IV CNP 38/05, OSNC z 2006 r., nr 7 - 8, poz. 141; postanowienie SN z dnia 22 listopada 2005 r., sygn. akt I CNP 19/05, nie publ.; postanowienie SN z dnia 23 września 2005 r., sygn. akt III CNP 5/05, nie publ.; postanowienie SN z dnia 11 sierpnia 2005 r., sygn. akt III CNP 4/05, OSNC z 2006 r. Nr 1, poz. 16). Przesłanka uregulowana w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., zostanie spełniona, jeżeli skarżący powoła

w skardze nie tylko wszystkie znane mu fakty, które wskazują na związek między zaskarżonym wyrokiem a doznanymi wskutek jego wydania stratami lub utraconymi korzyściami, ale ponadto powoła dowody lub co najmniej ich surogaty, uwiarygodniające twierdzenie o wyrządzeniu szkody. W przeciwnym razie mogłoby się okazać, że skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem przyjęta zostanie do merytorycznego rozpoznania, mimo że zaskarżone orzeczenie nie spowodowało szkody albo wywołało skutki, które tylko w ocenie skarżącego stanowią o szkodzie, która w istocie nie zaistniała (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2006 r., III CNP 40/06, nie publ. oraz z dnia 23 marca 2006 r., IV CNP 23/06, Biuletyn SN 2006, nr 6, s. 8). Skarżąca ograniczyła się jedynie do stwierdzenia, że wykonała zaskarżony wyrok i dopłaciła pozwanej różnicę między uznaną przez Sąd za zasadną podwyższoną przez pozwaną stawką czynszu najmu lokalu a stawką czynszu najmu uiszczaną przez powódkę, właściwą według jej oceny, od dnia 1 października 2014 r. Skarżąca twierdziła także, że w dalszym ciągu płaci podwyższony czynsz zaaprobowany przez Sąd, co daje rachunkowo kwotę 38.507,92 zł. Nie przedstawiła jednak żadnych dowodów lub jakichkolwiek innych środków w celu uprawdopodobnienia, że taki uszczerbek w jej majątku rzeczywiście powstał. Realizacja kolejnego wymagania konstrukcyjnego wskazanego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. polega na przeprowadzeniu umotywowanego wywodu prawnego wykazującego, że w sprawie nie przysługuje skarżącemu jakikolwiek inny, niż wniesiona skarga o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem, środek zaskarżenia prowadzący do zmiany lub uchylenia wyroku objętego rozpatrywaną skargą. Nie chodzi tu przy tym tylko o skargę kasacyjną lub skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie wyroku, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności orzeczenia. Wśród tych środków należy wymienić także m.in. powództwa opozycyjne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008 r., V CNP 199/0), powództwo oparte na art. 138 k.r.o. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2009 r., I CNP 91/09, OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 85) oraz zwykłe i szczególne środki przysługujące w postępowaniu nieprocesowym, przewidziane w art. 523, 539-543, art. 550 § 2, art. 577, 614, 678, 679 i art. 690 § 2

k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140). Skarżąca wprawdzie przedstawiła krótki wywód celem wykazania niedopuszczalności skargi kasacyjnej, ale nie przeprowadziła dostatecznej analizy prawnej możliwości skorzystania z innych środków prawnych - w tym jedynie zasygnalizowanego przez nią w skardze braku podstaw do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Nie pozwala to na przyjęcie, że zostało spełnione wymaganie art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 424⁸ § 1 k.p.c.) W odpowiedzi na skargę, pełnomocnik pozwanej z urzędu wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi. Wniosek ten nie mógł być uwzględniony, albowiem w rozpatrywanej sprawie nie wystąpiły przesłanki przewidziane w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1184). W odpowiedzi na skargę nie zawarto natomiast wniosku o zasądzenie tych kosztów od skarżącej; Sąd Najwyższy nie mógł zatem orzec o tym bez inicjatywy pozwanej. Ponieważ inne podmioty są zobowiązanym i uprawnionym do zwrotu kosztów także obejmujących koszty pomocy prawnej z urzędu w razie gdy obowiązek poniesienia kosztów spoczywa na przeciwniku strony zastępowanej przez pełnomocnika z urzędu, a inne, kiedy nie ma podmiotu zobowiązanego do pokrycia tych kosztów i obciążają one Skarb Państwa, w tym wypadku zgodnie z art. 29 ust. 1 p.o.a., który winien świadczyć bezpośrednio uprawnionemu pełnomocnikowi - wniosek o zwrot kosztów pomocy prawnej z urzędu powinien uwzględniać te niuanse i konkretyzować zarówno zobowiązanego jak i uprawnionego, szczególnie jeśli jest formułowany przez profesjonalistę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2017 r., V CSK 677/16, niepubl.).